

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Řehákové a soudců JUDr. Ivanky Havlíkové a Mgr. Martina Kříže v právní věci **žalobce: JUDr. I. B.**, zastoupeného JUDr. PhDr. Oldřichem Choděrou, advokátem se sídlem Praha 1, Národní 25 proti **žalovanému: Národní bezpečnostní úřad** se sídlem Praha 5, Na Popelce 2/16, o žalobě proti rozhodnutí (oznámení) ředitele Národního bezpečnostního úřadu ze dne 5.5.2005 č.j. 904/2005-NBÚ/07-SO podané proti oznámení o nevydání osvědčení, č.j. 10924/2005-NBÚ/PFO-P ze dne 11.3.2005.

t a k t o :

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů.

O d ů v o d n ě n í

Žalobce se podanou žalobou domáhal zrušení rozhodnutí – oznámení ředitele Národního bezpečnostního úřadu (NBÚ) ze dne 5.5. 2005 č.j. 904/2005-NBÚ/07-SO, kterým byla zamítnuta stížnost žalobce proti rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu o nevydání osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi č.j. 10924/2005-NBÚ/PFO-P ze dne 11.3.2005.

V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že žalobce dne 30.6.2004 požádal podle § 35 odst. 1 zákona č. 148/1998 Sb. o vydání osvědčení pro stupeň utajení „Tajné“ a že k této žádosti NBÚ provedl bezpečnostní prověrku III. stupně, z níž vzešly údaje, které se staly podklady pro rozhodnutí. Uvedenými podklady pro rozhodnutí byly,

mimo jiná šetření u následující dokumenty, z nichž NBÚ vyvodil následující skutková zjištění:

- 1) Údaje, které žalobce uvedl v základní a dvou doplňujících částech bezpečnostního dotazníku. V nich žalobce uvedl, že od r. 1997 působil na Ministerstvu zahraničních věcí, v letech 1982 – 1987 působil na Zastupitelském úřadu v Alžírsku. V bodě 23. dotazníku, kde měl žalobce uvést kontakty a vazby na bývalé a současné zpravodajské služby cizí moci nebo na zpravodajské a bezpečnostní složky bývalé ČSSR, stěžovatel popřel existenci takovýchto vazeb. Žalobce současně v bezpečnostním dotazníku podepsal čestné prohlášení, že údaje do dotazníku uvedl pravdivě.
- 2) Výsledky šetření poskytnuté Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra, Policií ČR, Rejstříkem trestů a další údaje získané podle § 8 odst. 2 písm. b) cit. zákona.

NBÚ konkrétně vycházel z písemné zprávy Ministerstva obrany – Hlavního úřadu Vojenské zpravodajské služby, která je utajovaná skutečností stupně utajení

„Vyhrazené“, proto na ní žalovaný podle ust. § 36 odst. 8 zákona č. 148/1998 Sb. pouze odkázal a uvedl, že z této písemnosti vyvodil, že žalobce byl před rokem 1990 spolupracovníkem zpravodajské služby Československé socialistické republiky.

Z archivního materiálu Ministerstva obrany- Hlavního úřadu Vojenské zpravodajské služby NBÚ zjistil údaje o spolupráci žalobce se zpravodajskou službou ČSSR. Písemnosti z tohoto archivního materiálu jsou součástí bezpečnostního spisu vedeného NBÚ k osobě žalobce a jsou stupně utajeny „Vyhrazené“. Tyto materiály dokládají několikaletou spolupráci žalobce se zpravodajskou službou ČSSR a obsahují mimo jiné i písemný závazek žalobce ke spolupráci.

3) Skutečnosti zjištěné z bezpečnostního pohovoru provedeného se žalobcem poté, kdy NBÚ dne 28.12.2004 obdržel „zproštění mlčenlivosti“ žalobce týkající se jeho činnosti ve prospěch Zpravodajské správy Generálního štábu Československé lidové armády za účelem provedení bezpečnostního pohovoru dle § 30 zákona.

V průběhu bezpečnostního pohovoru žalobce před předložením „zproštění mlčenlivosti“ na kladené otázky odpověděl, že nikdy nepřišel do kontaktu se zpravodajskými službami bývalé ČSSR ani, že ho nikdo neoslovil. Po seznámení se se „zproštěním mlčenlivosti“ žalobce uvedl, že nikdy nevykonával činnost ve prospěch Zpravodajské služby Generálního štábu Československé lidové armády (ZS/GŠ ČSLA). Uvedl, že na zastupitelském úřadu v Alžírsku byl vojenský přidělenec, žalobce však s ním nikdy nespolupracoval a nespolupracoval ani s jinou osobou ve prospěch ZS/GŠ ČSLA. Slib spolupráce se ZS/GŠ ani slib mlčenlivosti nikdy nepodepsal, od ZS/GŠ žádnou finanční odměnu nikdy nepřevzal, protože by si to pamatoval. Není mu jasné, proč jej ZS/GŠ zprošťuje mlčenlivosti. V dalším průběhu bezpečnostního pohovoru uvedl, že v místě bydliště ani na Ministerstvu zahraničních věcí se před r. 1990 nevěnoval žádné stranické práci, v Alžírsku byl pouze předsedou základní organizace KSČ, podílel se na stranickém hodnocení svých spolupracovníků, ale dle jeho slov nikdy nevznikl nějaký problém. Necítí žádný tlak na svou osobu, nebyl nikdy vydírán, ani není vydíratelný. Uvedl, že byl dvakrát řešen v přestupkovém řízení z důvodu dopravní nehody, věc se řešila pokutou, žádný tlak na svou osobu necítí.

Žalovaný se dále v odůvodnění svého rozhodnutí vypořádával se stížnostními námitkami proti rozhodnutí NBÚ o nevydání osvědčení. Žalobce namítal, že v letech 1999 a 2004 při bezpečnostních pohovorech odpovídal podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, uvedl, že na zastupitelském úřadu v Alžírsku měl na starost rozsáhlou část alžírské zahraniční politiky, proto zájem vojenského pracovníka o otázky v jeho působnosti mu připadal logický, ten mu možná dával i psané texty, což může být onou doloženou dokumentací vojenské

rozvědky. Namítal, že není oprávněný závěr NBÚ, že by se žalobce tuto spolupráci snažil zatajit, na podpis spolupráce, kdyby existoval, by si pamatoval a uvítal by možnost nahlédnout do dokumentu s jeho údajným podpisem.

Žalovaný přezkoumal stížností napadené rozhodnutí a zhodnotil, že zjištěné skutečnosti neopravňovaly NBÚ vydat žalobci předmětné osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi, shledal, že NBÚ shromáždil dostatek podkladů a zjištěné skutečnosti správně vyhodnotil. Žalovaný stejně jako NBÚ shledal u žalobce bezpečnostní riziko podle § 23 odst. 2 písm. d) cit. zákona, konkrétně chování, které může mít vliv na jeho důvěryhodnost. Toto chování spatřuje žalovaný v uvádění nepravdivých údajů v průběhu bezpečnostní prověrky v r. 2004 i v při bezpečnostní prověrce předchozí v r. 1999, při nichž žalobce popíral kontakty a vazby na zpravodajské služby ČSSR, spolupráci pak popřel i při bezpečnostním pohovoru navzdory tomu, že byl zproštěn mlčenlivosti. Žalovaný vzal za prokázané, že před rokem 1990 žalobce se Zpravodajskou službou Generálního štábu Československé lidové armády spolupracoval. Žalovaný naopak neshledal u žalobce bezpečnostní riziko podle § 23 odst. 2 písm. e) zákona, neboť nezjistil skutečnost, která by mohla vést k jeho vydíratelnosti. Této správné úvaze přiznává, do jisté míry racionální základ, avšak možnost rizika vydíratelnosti nepovažuje za zcela podložené. Ke stížnostním námitkám žalobce žalovaný doplnil, že nemůže znát důvody, které vedly žalobce k zakrývání skutečného stavu věci, však to, že se takového jednání v mnoha případech dopouštěl je jednoznačně chováním, které může mít vliv na důvěryhodnost žalobce. Žalovaný proto z důvodu bezpečnostního rizika podle § 23 odst. 2 písm. d) zákona, jímž žalobce nesplnil podmínku § 18 odst. 2 písm. c) zákona pro vydání osvědčení, podanou stížnost zamítl.

Proti uvedenému rozhodnutí směřuje podaná žaloba.

Žalobce spatřuje v napadeném rozhodnutí porušení jeho základního práva na svobodu volby povolání podle článku 26 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod. Žalobce tvrdil, že v obou bezpečnostních dotaznících z roku 1999 i 2004 a v průběhu pohovoru odpovídal dle svého nejlepšího vědomí a svědomí, a to včetně toho, že na podpis závazku spolupráce se ZS GŠ ČSLA by si pamatoval. Namítl, že mu nebylo umožněno nahlédnout do spisu a seznámit se s dokumentem, podle kterého měl spolupracovat se ZS GŠ ČSLA. Žalobce konstatoval, že zájem vojenského pracovníka o otázky jeho působnosti na ZÚ v Alžíru mu připadaly logické. Žalobce věděl, že vojenští pracovníci na velvyslanectví patří k vojenské rozvědce, ale dále se o ně nezajímal. Zda je řídí Ministerstvo obrany, Generální štáb, atd., nevěděl a neměl důvod to zjišťovat. Dále uvedl, že mu není známo, kdo z jeho spolupracovníků na zastupitelském úřadu se s nimi stýkal ani kdo pro tento úřad vyvíjel jakoukoliv činnost. Žalobce tvrdí, že NBÚ disponuje s listinami, které potvrzují jeho spolupráci se ZS GŠ, avšak nahlédnutí do těchto listin mu nebylo na základě § 44 odst. 3 cit. zákona umožněno. Nemohl se tak dostatečně vyjádřit, popřípadě proti nim bránit, neboť nezná jejich obsah. Poukazuje na to, že právě z těchto nepřístupných dokumentů je sestaveno odůvodnění oznámení o zamítnutí stížnosti ředitele NBÚ. Z tohoto důvodu považuje rozhodnutí NBÚ za nepřezkoumatelné. Žalobce z výše uvedených skutečností má za to, že rozhodnutí NBÚ vychází z nesprávného posouzení skutkových okolností a v odůvodnění se nenacházejí žádné skutečnosti, které by vedly k závěru, že je nedůvěryhodný, ovlivnitelný a vydíratelný. Z uvedených důvodů navrhl, aby soud napadené rozhodnutí, jakož i rozhodnutí správního orgánu 1. stupně zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření k podané žalobě setrval na právních závěrech uvedených v žalobou napadeném rozhodnutí. Uvedl, že nesouhlasí s tím, že by byl žalobce zkrácen na svých právech. Žalovaný nepolemizuje se stanoviskem Ústavního soudu, že nevýdání

osvědčení je určitým zásahem do práva na svobodnou volbu povolání, nicméně poukazuje na to, že podle Listiny základních práv a svobod uvádí mohou být meze základních práv a svobod stanoveny zákonem. Pokud žalobci nebylo vydáno osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi, došlo k tomu po řádně provedené bezpečnostní prověrce. Fakt, že prověrka skončila nevydáním osvědčení, nemůže znamenat zkrácení žalobce na právech. Zkrácení na právech by žalobce mohl podle § 65 s.ř.s. namítat tehdy, pokud by v rámci bezpečnostní prověrky došlo k porušení právních předpisů. Žalovaný poukázal na to, že navrhované osoby nemohou nahlížet do bezpečnostních spisů právě na základě § 44 odst. 3 cit. zákona a a v tomto směru žalobce ani neuvádí, v čem spatřuje porušení tohoto ustanovení zákona či případně jeho nesprávnou interpretaci. Žalovaný uvedl, že fakt spolupráce žalobce se zpravodajskou službou je nezvratně prokázán a podkladových materiálů vyplývá nepravdivost prohlášení žalobce při bezpečnostním pohovoru. Žalovaný nesouhlasil s námitkou nepřezkoumatelnosti a nedostatku důvodů rozhodnutí. Tvrdí, že důvody jsou v obou rozhodnutích popsány a skutečnost, že část podkladů tvoří utajované skutečnosti, nemá za následek nepřezkoumatelnost vydaných rozhodnutí, neboť orgánům, které příslušné rozhodnutí vydaly, sloužily jako poklad. V rozhodnutí pak na tyto skutečnosti lze pouze podle § 36 odst. 8 zákona odkázat. Z uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby soud podanou žalobu zamítl.

Při prvním jednání před soudem byly ze strany účastníků řízení přednášeny skutečnosti a námitky, které jsou obsahem žaloby a o vypořádání v obou vydaných rozhodnutí žalovaného a v tomto rozsahu se účastníci řízení k věci ústně vyjadřovali.

Právní zástupce žalobce vyjádřil pochybnosti k postupu NBÚ s poukazem na to, že žalobce již v r. 1999 vyplňoval bezpečnostní dotazník a až o 5 let později je mu vytýkána neúplnost poskytnutých informací. Upozornil na to, že je třeba rozlišovat mezi institucí, kterou je zpravodajská služba, a mezi lidmi, kteří ve zpravodajské službě nebo v jiných vojenských složkách pracují. Je tedy rozdíl, zda se žalobce stýkal s institucí či zda byl v kontaktu s určitými lidmi z této instituce. Uvedl, že žalobce přiznal svůj osobní kontakt jako zahraničního diplomata s pracovníky, kteří působili na ambasádě, a je naprosto logické, že žalobce ke svému působení na zastupitelském úřadu v zahraničí musel získávat informace ve státě, kde působil a podávat o něm zprávy. V tomto směru také odpovídal při bezpečnostním pohovoru na to, že se žádnou z vojenských složek nespolečně pracoval. Žalobce ani nevěděl, že by osoby, které působily na zastupitelství, v těchto složkách pracovaly. Žalobce se proto domnívá, že mu při bezpečnostním pohovoru byly špatně kladeny otázky a podstatou nevydání osvědčení nebyly skutečnosti samotné, nýbrž to, že žalobce neuvedl úplné informace. Žalobce se domnívá, že z podkladů, které měl NBÚ k dispozici, nemohlo vyjít najevo nic podstatného v neprospěch žalobce a žalobce byl vždy v dobré víře, že nikdy nebyl v kontaktu se složkami zpravodajské služby tehdejšího čsl. státu. Trval na tom, že má právo vyjádřit se k tomu, co podepsal, pokud je v archivních materiálech jeho podpis a je podpisem žalobce. V tomto směru navrhl provedení znaleckého posudku na pravost podpisu žalobce. Žalobce uznává utajenost materiálů, zdá se mu však nelogické, proč by neměl mít přístup k materiálům, které údajně sám zpracoval a podepsal. Uvedl, že život přinesl i situace, v nichž při podpisu nešlo o kontakty, ale šlo např. o formality spojené s výjezdem do zahraničí.

Zástupkyně žalovaného uvedla, že skutečně probíhala dvě řízení v r. 1999 a v r. 2004, výsledky těchto řízení však nejsou ve vzájemném protikladu, protože materiály získané při první prověrce nebyly kompletní, tyto materiály pak byly rozšířeny o další informace, a to do takového rozsahu, že již nedovolovaly usuzovat na neexistenci bezpečnostního rizika. K dotazu soudu na to, proč nebyly dříve k dispozici předmětné materiály, jde-li o materiály archivní, zástupkyně žalovaného uvedla, že tyto materiály nebyly soustředěny do katalogů,

byly evidovány neúplně a dohledány později tak, jak se to i v současné době děje. K námitce nesprávně kladených otázek ze strany NBÚ zástupkyně žalovaného uvedla, že tvrzení žalobce, že se měl stýkat pouze s osobami, o nichž nevěděl, že jsou pracovníky zpravodajské služby, vyvrací archivní materiál, z něhož je zřejmý písemný závazek ke spolupráci. Žalobce si musel být vědom, jaké kroky dělá a žalobce byl také zproštěn mlčenlivosti ohledně obsahu těchto materiálů. Zástupkyně žalované dále uvedla, že žalovaný si je vědom svízelné situace nastavené platným právním řádem, kdy na jedné straně je dán zájem na spravedlivý proces a na druhé straně veřejný zájem na utajovaných skutečnostech, které jsou pro Českou republiku zásadní. Jde o obdobný případ, který soud řešil pod sp. zn. 7 Ca 280/2005, v němž neshledal pochybení NBÚ a pod sp. zn. 6 Ca 6/2005, kde se soud vyjadřoval k pochybení NBÚ při rozšiřování podkladových materiálů. Dodala, že NBÚ nemá možnost přezkoumávat archivní materiály, ale vychází z nich jako z faktu.

K dotazu soudu, zda by bylo ohledně podpisu žalobce na utajených materiálech možno postupovat tak, že by žalobci byl dán k nahlédnutí a prověření jen jeho podpis s tím, že by jinak písemnosti zůstaly zakryty, zástupkyně žalovaného připustila, že by to bylo možné, na věci by to však nic nezměnilo, když celá situace by byla stejná, když by žalobce podpis popřel. K tomu žalobce uvedl, že ukázat podpis nepostačuje, protože je třeba zkoumat podpis žalobce i případně znalcem ve vztahu tohoto podpisu k obsahu listiny, která tento podpis obsahuje.

Při dalším jednání soud rozhodl o tom, že nebude provádět dokazování znaleckým posudkem ohledně podpisu žalobce

Žalobce namítl vágnost a nejasnost rozsahu zproštění mlčenlivosti žalobce, nezaručující jistotu žalobce uvádět určité skutečnosti. Poukázal na Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod, podle které by žalobce měl mít možnost seznámit se skutečnostmi, kterým měly vliv na rozhodnutí, pokud tuto možnost neměl, bylo porušeno právo na spravedlivý proces a veřejné projednání jeho věci. Je toho názoru, že nebyl-li seznámen se zdrojem informací, musí být přesto seznámen s informací samotnou, má na ni právo, musí vědět, jaké jednání je podkladem rozhodnutí, aby se mohl bránit. Buď jsou utajované skutečnosti pravdivé a pak o nich žalobce ví, nebo pravdivé nejsou, ale žalobce nemá možnost obrany.

Zástupkyně žalovaného poukázala opětovně na průkaz skutečností zakládající bezpečnostní riziko u žalobce, na to, že NBÚ je vázán zákonem, bezpečnostní prověrka proběhla v souladu se zákonem, NBÚ zjištěné negativní skutečnosti vyhodnotil, přičemž neměl pravomoc prověřovat a zkoumat správnost archivních materiálů. Má zato že úvaha NBÚ nevybočila z mezí stanovených zákonem.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 21.11.2007, č.j. 9 Ca 173/2005-69 podanou žalobu zamítl.

V tomto původním řízení soud vyšel z podkladů řízení před Národním bezpečnostním úřadem a postupoval podle ust. § 133 odst. 2 zákona č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných skutečností a o bezpečnostní způsobilosti, účinného od 1.1.2006, když řízení vedl tak, aby byla šetřena povinnost zachovávat mlčenlivost o utajovaných informacích obsažených ve výsledcích šetření a v údajích z evidencí zpravodajských služeb.

Předmětem sporu mezi účastníky řízení je otázka, zda žalobce splnil zákonné podmínky pro vydání osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi pro stupeň utajení „Tajné“ spočívající v bezpečnostní spolehlivosti žalobce.

Soud v původním řízení uvážil o podané žalobě takto :

Vydání osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi znamená přiznání mimořádného oprávnění osobě na základě správního uvážení, k němuž je jediné příslušný

bezpečnostní správní orgán. Správní uvažování pak spočívá v posouzení bezpečnostní spolehlivosti navrhované osoby z hledisek a za podmínek stanovených zákonem o ochraně utajovaných skutečností, v případě žalobce v době vydání rozhodnutí stanovených zákonem č. 148/1998 Sb.

Soud vyšel z následující pro věc relevantní právní úpravy :

Podle § 18 odst. 2 písm. c) zákona č. 148/1998 Sb. podmínky pro určení navrhované osoby pro stupeň utajení "Důvěrné", "Tajné" nebo "Přísně tajné" splňuje osoba, která je bezpečnostně spolehlivá.

Podle § 23 odst. 1 zákona č. 148/1998 Sb. za bezpečnostně spolehlivou není považována navrhovaná osoba, u které bylo zjištěno bezpečnostní riziko.

Podle § 23 odst. 2 písm. d) zákona č. 148/1998 Sb. chování a způsob života, který může mít vliv na ovlivnitelnost, důvěryhodnost nebo schopnost utajovat skutečnosti,

Podle § 32 odst. 4 zákona č. 148/1998 Sb. navrhovaná osoba je povinna v podkladových materiálech uvádět úplné a pravdivé údaje.

Podle § 32 odst. 4 zákona č. 148/1998 Sb. podkladovými materiály pro bezpečnostní prověrku I. stupně jsou základní část bezpečnostního dotazníku a výpis z evidence Rejstříku trestů. Podkladovými materiály pro bezpečnostní prověrku II. stupně jsou základní a první doplňující část bezpečnostního dotazníku a prohlášení k osobnostní způsobilosti, pokud zákon nestanoví jinak. Podkladovými materiály pro bezpečnostní prověrku III. nebo IV. stupně jsou základní, první doplňující a druhá doplňující část bezpečnostního dotazníku a posudek o osobnostní způsobilosti.

Podle § 36 odst. 8 zákona č. 148/1998 Sb. v oznámení podle odstavců 3 a 7 Úřad uvede důvody nevydání nebo odnětí osvědčení, zejména uvede, z jakých podkladů vycházel a jak tyto podklady hodnotil. Jsou-li některé z důvodů nevydání nebo odnětí osvědčení utajovanými skutečnostmi, uvede se v oznámení pouze odkaz na podklady, ze kterých Úřad vycházel. Úvahy, kterými se Úřad řídil při jejich hodnocení, a důvody nevydání nebo odnětí osvědčení se uvedou pouze v rozsahu, ve kterém nejsou utajovanými skutečnostmi.

Podle citovaných zákonných ustanovení jsou meze, ve kterých se správní orgán ve svém úsudku o vydání osvědčení pohybuje, dány posuzováním chování a způsobu života prověřované osoby s vyhodnocením, zda jde o chování, které může mít vliv na ovlivnitelnost, důvěryhodnost nebo schopnost utajovat skutečnosti.

V daném případě rozhodnutí NBÚ jako správního orgánu 1. stupně bylo postaveno na závěrech, že žalobce vykazuje chování, které může mít vliv na žalobcovu důvěryhodnost a je bezpečnostním rizikem podle § 23 odst. 2 písm. d) a e) zákona č. 148/1998 Sb. Toto chování NBÚ spatřoval jednak v uvádění nepravdivých údajů při bezpečnostním pohovoru a v bezpečnostních dotaznících (a to jak v dotazníku z r. 2004 tak i v bezpečnostním dotazníku z r. 1999 k bezpečnostní prověrce předcházející, během níž NBÚ ještě neměl k dispozici informace, které shromáždil až při bezpečnostní prověrce v r. 2004) a jednak i v tom, že popírání doložené spolupráce se zpravodajskou službou ČSSR, které svědčí o zájmu žalobce tuto spolupráci zatajovat, vypovídá o možnosti vydíratelnosti žalobce. Z důvodu nesplnění podmínky bezpečnostní spolehlivosti uvedené v § 18 odst. 2 písm. c) zákona č. 148/1998 Sb., vyvozující se u žalobce z existence bezpečnostního rizika podle ust. § 23 odst. 1 písm. d) a e) cit. zákona, NBÚ osvědčení dle § 36 odst. 3 cit. zákona nevydal. Žalovaný ředitel NBÚ v řízení o stížnosti žalobce oproti závěrům v rozhodnutí NBÚ jako správního orgánu 1. stupně zúžil posouzení bezpečnostní nespolehlivosti žalobce na shledání bezpečnostního rizika pouze podle ust. § 23 odst. 1 písm. d) s tím, že chování, které žalovaný považoval za

bezpečností riziko, vymezil *jedině zjištěním, že žalobce při bezpečnostní prověrce neuvedl, resp. popíral určité skutečnosti potřebné pro úvahu o vydání osvědčení, tedy, že zatajil určité okolnosti nezbytné pro řízení.* Těmito okolnostmi byly žalovaným zjištěné vazby a spolupráce žalobce se Zpravodajskou službou Generálního štábu ČSLA před r. 1990. Žalobce si je také vědom, jak sám při jednání před soudem uvedl, že shledání bezpečnostního rizika u něj nevyvolala podstata zjištění správního orgánu, totiž sama spolupráce se složkami zpravodajské služby tehdejší ČSSR, nýbrž toliko okolnost, že tyto skutečnosti, dle žalovaného vyplývající z archivních materiálů, žalobce při bezpečnostní prověrce do vyplněných dotazníků i při pohovoru neuvedl a tím byla zpochybněna jeho důvěrohodnost.

Vzhledem k tomu, že žalobce uvedené kontakty na ZS GŠ ČSLA neuvedl, není si jich vědom a takové vazby popírá, soud vymezil jádrem sporu zjištění, zda zde existovaly skutečnosti, které žalobce zatajil, ačkoliv si jejich významu pro řízení měl být vědom z hlediska své povinnosti řádného, správného a úplného vyplnění bezpečnostního dotazníku podle výše citovaných zákonných ustanovení. Soud vycházel i z judikatury Nejvyššího správního soudu, podle které neuvedení určité skutečnosti do bezpečnostního dotazníku sice samo o sobě neznamená bezpečnostní riziko, nicméně úvaha o tom, zda jde o chování, které může mít vliv na důvěryhodnost prověřované osoby, musí vždy vycházet z okolností takového jednání a ze závažnosti neuvedené informace. (srov. rozhodnutí 2 As 38/2006-69, publ. pod Ej 92/2007). Městský soud v Praze tedy považoval za podstatné, zda šlo o takové významné informace a v takovém rozsahu, které žalobce vzhledem k dosavadnímu způsob života, tj. k jeho pracovním zkušenostem, politické aktivitě, pracovnímu zařazení ve státní službě a v rámci ní i určitému diplomatickému statutu nemohl do bezpečnostního dotazníku opomenout uvést. Mezi účastníky řízení je totiž nesporné a z neutajené části správního spisu vyplývá, že žalobce do bezpečnostních dotazníků v r. 1999 a v r. 2000 uváděl fakta svého působení ve vztahu k zahraničí - na studijním pobytu v Sovětském svazu, od r. 1975 na Ministerstvu zahraničních věcí, v letech 1982 – 1987 v Alžírsku, na stáži v USA, od r. 1995 byl dlouhodobě přidělen k výkonu práce jako vedoucí zastupitelského úřadu na velvyslanectví v Bělehradě. Následně uváděl své osobní, majetkové i kariérní poměry. Oporu v podkladech řízení, a to jak v bodě 28 bezpečnostního dotazníku v z r. 1999, tak i v bodě 23 bezpečnostního dotazníku z r. 2004 vyplňovaných v rámci prováděných bezpečnostních prověrek, má zjištění NBÚ, že žalobce neuvedl žádné kontakty a vazby na bývalé či současné zpravodajské služby cizí moci nebo na zpravodajské služby či bezpečnostní složky bývalé ČSSR.

Oproti tomu soud shledal, že oporu v podkladech řízení, které obsahují utajované skutečnosti, na kterou žalovaný jen v souladu s ust. § 36 odst. 8 zákona č. 148/1998 Sb. odkázal), mají i závěry žalovaného o existenci skutečností, které měly být uvedeny v části bezpečnostního dotazníku ohledně kontaktů a vazeb na zpravodajské služby, které výslovně NBÚ zmiňuje v prvostupňovém správním rozhodnutí k období působení žalobce před r. 1990. Soud měl oprávnění a pro účely náležitého posouzení věci zejména povinnost se s podkladovými skutečnostmi obsaženými v žalovaným zmiňované písemnosti MO a v archivních materiálech seznámit při zachování povinnosti postupovat tak, aby nedocházelo k ohrožení nebo úniku projednávaných utajovaných informací, tj. měl přístup k utajovaným informacím v režimu ust. § 58 a násl. zákona č. 412/2005 Sb. a s jejich obsahem se také seznámil. Po jejich vyhodnocení shledal, že nejde o bagatelní, jednorázové nebo náhodné informace, vysvětlitelné tak, jak uvažuje žalobce v podané žalobě z hlediska úkolů, které plnil na Zastupitelském úřadu v Alžíru, jenž by mohly svědčit o jejich opomenutí jako jevů a událostí běžných a logických v rámci pracovních vztahů žalobce, nýbrž, že jde o informace poměrně podrobné, konkrétní co do místa i času, utříděné z hlediska chronologického sledu a kontaktů při naprostém vědomí žalobce o těchto událostech a o jejich přínosu i zátěži pro

žalobce. Soud v původním řízení odůvodnil, že archivní materiály tak, jak jsou sestaveny a dle jejich obsahu nesvědčí o náhodnosti, případně účelovosti jejich vyhotovení, působí přesvědčivě jako postupná dokumentace proběhlých událostí, neboť se opírají o konkrétní data, místa a na sebe navazující situace, v nichž se žalobce ocitl. Na základě poměrně podrobného popisu určitého časového úseku života žalobce proto soud nepřisvědčil žalobci v jeho námitkách, že mohlo jít o vyměňování textů na zastupitelském úřadu, nebo jen o logický zájem spolupracovníka žalobce o alžírskou zahraniční politiku, kterou měl žalobce ve své působnosti, anebo o formality spojené s výjezdem. Soud zjistil, že předmětné materiály obsahují údaje a skutečnosti, které neodpovídají namítaným domněnkám žalobce. S ohledem na předmětný stupeň utajení byl pro účely ověření úplného a pravdivého uvádění údajů žalobcem proveden bezpečnostní pohovor jako prostředek objektivizace bezpečnostní prověrky spočívající v osobním kontaktu se žalobcem. I v průběhu bezpečnostního pohovoru, a to po předložení zproštění mlčenlivosti vystavené Ministerstvem obrany – Vojenským zpravodajstvím, žalobce popřel činnost pro ZS GŠ ČSLA, slib spolupráce i mlčenlivosti, již byl v průběhu prověrky zproštěn. Na základě uvedeného soud zhodnotil, že informace a údaje zdokumentované v archivních materiálech, nadto existující v delším časovém rozsahu a podpořené zproštěním mlčenlivosti ze strany MO- Vojenského zpravodajství ve spojení i s tím, že žalobce byl osobou zběhlou ve státních službách, nelze hodnotit jinak než, že jsou takovými významnými skutečnostmi o dění v životě žalobce, na které se nepochybně vztahovala povinnost žalobce dle 32 odst. 4 cit. zákona a které žalobce jako informace o své osobě nemohl pro účely řízení o vydání osvědčení opomenout.

Po provedeném řízení soud tedy v původním řízení shledal, že orgány NBÚ v řízení o žádosti o vydání osvědčení nepostupovaly při svém uvážení o bezpečnostní spolehlivosti žalobce na základě libovůle, nýbrž svá zjištění vyvodily ze všech dostupných a dostatečně vypovídajících materiálů a chování žalobce vyhodnotily v souladu se zákonem. V souzeném případě s ohledem na uvedené okolnosti soud dovodil vědomost žalobce o jeho jednání při uvádění údajů v rámci bezpečnostní prověrky i vědomí rizikovosti v případě zatajení takto významných údajů a vzal za odůvodněný závěr, že provedeným šetřením a prověřováním žalobce na základě výstupů ze strany žalobce i jejich prověření ze strany orgánů NBÚ byla zpochybněna důvěryhodnost stěžovatele v míře tvořící bezpečnostní riziko. Dle znění vydaných rozhodnutí NBÚ i ředitel NBÚ ve svých rozhodnutích dle soudu postupovali zcela správně a objektivně, když bez ohledu na to, zda zjištěné skutečnosti samy o sobě byly či nebyly způsobilé přivodit nevydání osvědčení, vycházeli z hodnocení chování žalobce spočívajícím toliko v neuvedení úplných a pravdivých informací při bezpečnostní prověrce a ve vztahu k tomuto důvodu poté žalovaný objektivně i zůstal posouzen bezpečnostního rizika žalobce toliko na chování podle § 23 odst. 1 písm. d). Soud zhodnotil, že posuzované chování žalobce lze zcela v mezích zákona považovat za bezpečnostní riziko v pravém slova smyslu tohoto pojmu, totiž toliko *možného nebezpečí (rizika)* nespolehlivosti prověřované osoby pro ochranu utajovaných skutečností, vyhodnoceného z dosavadního chování. Protože ochrana utajovaných skutečností je z důvodu bezpečnostních zájmů České republiky založena na principu vyloučení jakýchkoliv důvodných pochybností o důvěryhodnosti a spolehlivosti prověřované osoby, soud shledal, že případným na základě zjištěných poznatků toto bezpečnostní „riziko“ u žalobce dovodit.

Soud také v původním řízení vysvětlil, že rozhodoval zcela při vědomí toho, co již vyslovil Ústavní soud ČR ve svém nálezu pod sp. zn. II. ÚS 28/02, totiž že ochrana utajovaných skutečností a podmínky kladené na osoby, jež s těmito skutečnostmi budou nakládat, je natolik specifickou oblastí, že ani z *ústavněprávního hlediska není možné garantovat všechna procesní práva těchto osob v takové míře*, jako je tomu u jiných profesí, nicméně, že i přes tuto skutečnost nelze rezignovat na zajištění ústavní ochrany

prověřovaných osob. K námitkám žalobce o nemožnosti seznámit se s podkladovými materiály a k nim se vyjadřovat soud přisvědčil tomu, že je otázkou, v jaké míře lze v tomto specifickém řízení, v němž jsou podkladem rozhodnutí utajované skutečnosti, prověřované osobě zajistit právo na vyjádření se ke všem prováděným důkazům včetně těch, které tvoří utajované skutečnosti. Soud projednával žalobu za účinnosti zákona č. 412/2005 Sb., proto se řídil ust. § 133 odst. 2 a 3 cit. zákona a poté, kdy mu Národní bezpečnostní úřad označil skutečnosti obsažené ve výsledcích šetření NBÚ, rozhodl o oddělení částí spisu, k nimž se tyto utajované skutečnosti váží, čímž zajistil i jejich nepřístupnost vůči žalobci. V původním řízení soud nepovažoval za přípustné, aby byl žalobce konfrontován s oddělenými podklady a mohl se k nim vyjadřovat. Uvedl, že žalobce měl právo se vyjadřovat toliko k důvodům rozhodnutí, které jsou seznatelné z rozsahu odůvodnění, ve kterém nejsou obsaženy utajované skutečnosti, a to v souladu s výše citovaným ust. § 36 odst. 8 zákona č. 412/1998 Sb. Rozsah odůvodnění orgánů NBÚ byl vymezen zjištěním spolupráce žalobce se složkami zpravodajské služby ČSLA tehdejší ČSSR a v tomto rozsahu dle soudu byl žalobci dán prostor se k uváděným skutečnostem, které se staly důvody rozhodnutí vyjadřovat. Tuto možnost žalobce měl při bezpečnostním pohovoru a v podané stížnosti proti nevydání osvědčení i při ústním jednání před soudem, kdy využil svého procesního práva a navrhl důkaz znaleckým zkoumáním pravosti svého podpisu v podkladových materiálech, kterýžto návrh pak upřesnil tak, že zkoumání tohoto podpisu požaduje a vnímá jako podstatné toliko bez zakrytí obsahu písemnosti, tj. ve vztahu k jeho obsahu. Soud proto v původním řízení rozhodl, že navržené dokazování provádět nebude, když zejména i z archivních dokladů nevyplyvaly žádné důvody k pochybnostem o podpisu žalobce ve srovnání s jeho ostatními podpisy i s podpisem současným. Zachování práv žalobce v původním řízení tak bylo realizováno v mezích, které stanoví zákon, a to v rámci práva na přezkoumání správního uvážení žalovaného v závěrech jeho rozhodnutí a v důvodech nevydání osvědčení žalobci. Soud hodnotil, že žalobce měl v původním řízení před soudem procesní právo na přezkoumání toho, zda průběh a výsledek bezpečnostního prověřování, které je v rukou výkonné moci s uplatněním správního uvážení, nevybočilo z mezí stanovených zákonem, nebylo založeno na libovůli a bylo náležitě odůvodněno. Takovým přezkumem se soud, jak je výše uvedeno zabýval a shledal, že výsledek prověřování žalobce byl získán postupem určování fyzických osob ke styku s utajovanými skutečnostmi zcela v souladu se zákonem (§ 32 zák. č. 148/1998 Sb.) při použití bezpečnostních prostředků ochrany utajovaných skutečností (§ 47 a násl. cit. zákona). Soud rovněž ve svém rozsudku uvedl, že napadené rozhodnutí bylo dostačujícím způsobem odůvodněno v míře, kterou dovoluje ust. § 36 odst. 8 cit. zákona a je z něho seznatelné, jaké důvody vedly NBÚ k nevydání osvědčení žalobci. Ve spojení s rozhodnutím NBÚ jako správního orgánu 1. stupně, které logicky je po stránce skutkové více transparentnější, je v míře přípustné zřejmé, jaké výsledky prověřování a jaké úvahy vedly žalovaného k vyvozeným závěrům.

Soud v původním řízení ve svém rozsudku také uvedl, že si při rozhodování v této věci uvědomoval úskalí, které přináší specifikum řízení ve věci utajovaných skutečností, spočívající v neúplné garanci naplnění procesních práv žalobce seznámit se a vyjadřovat se ke všem podkladům řízení, což přináší určité omezení ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces a tím se i ve výsledku tohoto procesu v rozhodnutí žalovaného dotýká i práva žalobce na svobodnou volbu povolání. Soud připustil, že v dané věci není jiné cesty než toto specifické omezení, které lze jinak vnímat jako zásah do standardních práv fyzických osob, je přijatelné pouze tehdy, pokud ob stojí jako diferencovaný přístup uplatnitelný v řízení v souladu s principem proporcionality chráněných zájmů. Při zvažování této otázky soud vyšel v původním řízení z toho, že soudní přezkum bezpečnostního prověřování je slučitelný se zájmem bezpečnosti ČR i se zájmem na její mezinárodní důvěryhodnosti, tedy, že lze i

z ústavněprávního hlediska akceptovat úpravu, která omezuje přístup utajovaným informacím. Ústavněprávní základ pro tuto omezující úpravu vyplývá z čl. 4 Listiny základních práv a svobod, který zaručuje, že meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou základních práv a svobod (dále jen "Listina") upraveny pouze zákonem (odst. 2) a že při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Soud zhodnotil, že taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Ve smyslu těchto článků Listiny jsou omezení v dané věci dána zákonem o ochraně utajovaných skutečností a soud dovodil, že jejich užití žalovaným je zcela slučitelné se zájmem na zajištění bezpečnosti státu. Podle názoru soudu v původním řízení zásada proporcionality zájmu žalobce na úplném využití a uplatnění svých procesních práv a práva na svobodnou volbu (individuální zájem žalobce) a zájmu žalovaného na ochraně utajovaných skutečností se dílčím způsobem promítá do hlediska způsobilosti naplnění účelu, tj. dosažení zamýšleného cíle, do hlediska potřebnosti a do posouzení, že újma žalobce na právech by neměla být nepřiměřená ve vztahu k zamýšlenému cíli. V souzené věci pak soud považoval za zcela zřejmé, že hledisko účelu i potřebnosti garantované postupem žalovaného bylo zcela naplněno, neboť zajištění bezpečnosti státu je jistě legitimním cílem a toto zajištění je potřebné. Oproti tomu chráněný zájem žalobce spočívající v právu na svobodnou volbu povolání není zájmem na volbu výkonu standardního povolání, nýbrž takového, při němž je povinen chránit zájmy bezpečnosti státu v oblasti utajovaných informací požadovaného vysokého stupně utajení. Takové právo se pak dostává do dimenze, v němž se žalobce stýká s veřejnou mocí a organizací této veřejné, které svou existencí vůbec zajišťují výkon specifických povolání na úseku ochrany utajovaných skutečností. V takových případech soud připustil převažující zájem státu a oslabení pojetí práva žalobce podle čl. 26 odst. 1 jako autonomní sféry jednotlivce, do níž veřejná moc není oprávněna zasahovat a to i omezením práv žalobce sledujícím zájem na bezpečnosti státu. Nadto poukázal na to, že platný právní řád s účinností zákona č. 413/2005 Sb. v důsledku nálezu Ústavního soudu Pl. ÚS 11/04 413/2005 Sb. vyvažuje nezbytné omezení práv dle zákona o ochraně utajovaných skutečností institucionální garancí přezkumu bezpečnostního prověřování nezávislým soudem, tj. nestrannou kontrolou utajovaných údajů o prověřovaných osobách a postupu a rozhodování příslušných bezpečnostních orgánů vůči těmto osobám. Žalobcova věc byla přezkoumána nezávislým a nestranným orgánem při absenci vztahu soudu k jedné ze stran řízení (nebyla vznesena námitka podjatosti), při plném oprávnění soudu se seznámit s utajovanými podklady řízení a povinnosti je objektivně vyhodnotit. Soud uvedl, že tato nezávislost soudu, která je nezávislostí každého jednotlivého soudce tohoto soudu, je dále umocněna rozhodováním v senátním složení v dané věci a dále opět institucionální garancí přezkumu v rámci dvoustupňové soudní soustavy správních soudů, danou možností přezkumu správního rozhodnutí i rozhodnutí Městského soudu v Praze rozhodnutím Nejvyššího správního soudu v řízení o kasační stížnosti. V tomto směru soudu ve svém rozsudku uvedl, že řízení v této věci je právě exemplárním příkladem toho, kdy svého pozitivního účinku dosáhla změna v zákonné úpravě spočívající ve zrušení Kolegia na úseku ochrany utajovaných skutečností a v zaručení přezkumu nezávislým soudem poté, kdy Ústavní soud ČR tuto změnu vyvolal svým rozhodnutím, v němž vyslovil, že Kolegium neobstojí nárokům na materiálně chápaný soud předvídaný čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Soud proto v původním řízení postavil své závěry na tom, že byly dány dostatečné záruky pro ochranu žalobcových práv při omezení, které přináší specifikum řízení ve věci ochrany utajovaných skutečností a že nezbytná omezení práv žalobce v řízení nejsou nezákonná a nedosáhla ústavně nepřipustné míry, která by byla neslučitelná s účelem

prověřování a převážila zájem na ochraně utajovaných skutečností z hlediska zajištění bezpečnosti státu.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21.11.2007, č.j. 9 Ca 173/2005-69 byl zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 19.11.2009, č.j. 5 As 83/2008-101, který ke kasační stížnosti žalobce shledal, že v řízení před soudem bylo porušeno právo žalobce na spravedlivý proces, neboť právní úprava účinná do 31. 12. 2005 (§ 38 odst. 7 zákona o ochraně utajovaných skutečností ve spojení s § 45 odst. 3 až 6 s. ř. s. v tehdy účinném znění) i právní úprava účinná od 1. 1. 2006 (§ 58 odst. 4 a 5 zákona o ochraně utajovaných informací ve spojení s § 45 odst. 3 až 6 s. ř. s.) nahlédnutí do soudního spisu, jehož součástí je v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu rovněž spis správní, umožňovala. V takovém případě měl městský soud této možnosti využít tak, aby omezení procesních práv stěžovatele seznámit se s podklady rozhodnutí obsaženými ve spise, vyjádřit se k nim a případně navrhnout doplnění dokazování, zaručená čl. 36 odst. 1 a 2 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, byla v souladu s citovanou judikaturou Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu omezena v zájmu ochrany utajovaných informací pouze v nezbytně nutné míře. Nejvyšší správní soud uvedl, že ve všech řízeních podle soudního řádu správního se od 1. 1. 2006 uplatní, pokud jde o nahlížení do spisu obsahujícího utajované informace, především § 58 odst. 4 zákona o ochraně utajovaných informací. Podle tohoto ustanovení „zvláštní právní předpis stanoví, které fyzické osoby a za jakých podmínek mají přístup k utajované informaci bez platného osvědčení fyzické osoby v trestním řízení, v občanském soudním řízení a v soudním řízení správním, a to v rozsahu nezbytném pro uplatnění jejich práv a plnění povinností v těchto řízeních. Přístup k utajovaným informacím lze v těchto případech umožnit pouze na základě poučení podle odstavce 5“, přičemž odstavec 5 cit. ustanovení pak stanoví způsob a náležitosti daného poučení. Ustanovení § 58 odst. 4 zákona o ochraně utajovaných informací, pokud jde o řízení ve správním soudnictví, tedy odkazuje na soudní řád správní, který, jak již bylo řečeno, obsahuje obecnou úpravu nahlížení do spisu, v němž jsou zaznamenány utajované informace, v § 45 odst. 3 až 6: Nejvyšší správní soud současně poukázal na zvláštní právní úpravu některých dílčích otázek spojených s nahlížením do spisu dle ustanovení § 133 odst. 2 a 3 zákona o ochraně utajovaných informací a vyložil, že tato zvláštní úprava se ovšem uplatní pouze v případech řízení o žalobě proti rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu vydanému v bezpečnostním řízení podle zákona o ochraně utajovaných informací (viz § 133 odst. 1 cit. zákona, podle něhož „proti rozhodnutí ředitele Úřadu o rozkladu lze podat žalobu podle zvláštního právního předpisu ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení rozhodnutí...“), nikoliv obecně ve všech řízeních ve správním soudnictví. Neuplatní se tedy ani v případech řízení o žalobě proti rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu vydanému podle předchozího zákona o ochraně utajovaných skutečností. Výjimkou jsou pouze případy, na něž dopadá přechodné ustanovení § 157 odst. 23 zákona o ochraně utajovaných informací, tj. případy, kdy ředitel Národního bezpečnostního úřadu vydal oznámení o zamítnutí stížnosti ještě podle dosavadního zákona o ochraně utajovaných skutečností, avšak žaloba proti tomuto rozhodnutí byla podána již za účinnosti nového zákona o ochraně utajovaných informací a tedy podle § 133 odst. 1 tohoto nového zákona. Takový případ však v posuzované věci Nejvyšší správní soud neshledal. Zároveň učinil úvahu i pro případ, kdy by se § 133 zákona o ochraně utajovaných informací na dané řízení před městským soudem vztahoval a dovodil, že by z něj v dané věci nemohly vyplynout takové právní důsledky, které s ním spojoval městský soud. Podle § 133 odst. 2 a 3 zákona pro danou věc totiž nebylo pro oddělení utajovaných částí spisu dostačující, že byly označeny Národním bezpečnostním úřadem jako písemnosti obsahující utajované skutečnosti (resp. informace) stupně utajení „Důvěrné“ a „Vyhrazené“, když nebyla posouzena další podmínka, tj. že ve vztahu k tam uvedené utajené informaci nelze umožnit nahlížení do spisu

z důvodu ohrožení či vážného narušení činnosti zpravodajských služeb nebo policie. V návaznosti na uvedené Nejvyšší správní soud odkázal na to, že v ostatním ust. § 133 odst. 3 zákona o ochraně utajovaných informací výslovně stanoví, že ustanovení zvláštního právního předpisu, tj. soudního řádu správního, o dokazování, označování částí spisu a nahlížení do něj, nejsou dotčena. Městský soud měl tedy v každém případě postupovat podle § 45 odst. 3 a 6 s. ř. s., přičemž nebyl oprávněn vyloučit z nahlížení ty části spisu, kterými mělo být prováděno dokazování, zejména ty listinné důkazy, z nichž správní orgán sice vycházel ve svém rozhodnutí, které ovšem nemohly být jakožto důkazy plnohodnotně provedeny ve správním řízení, neboť obsahují utajované informace (dříve skutečnosti) a podle příslušné právní úpravy k nim účastník správního řízení neměl přístup. V takovém případě byl městský soud podle názoru Nejvyššího správního soudu povinen na tyto listiny vztáhnout analogicky ustanovení § 45 odst. 4 s. ř. s., tedy nahlížet na ně, jakoby jimi byl v řízení před městským soudem prováděn důkaz. Dle Nejvyššího správního soudu tedy žalobce a jeho právní zástupce byli oprávněni nahlédnout alespoň do těch listin obsahujících utajované informace, které se přímo vztahovaly k závěrům žalovaného o vědomé spolupráci stěžovatele se Zpravodajskou správou. V souvislosti s tím pak Nejvyšší správní soud naznačil, že bylo nezbytné umožnit žalobci, aby svůj důkazní návrh k ověření pravosti jeho podpisu zvažoval za situace, kdy by se s předmětnými, pro danou věc zcela klíčovými listinnými důkazy, mohl seznámit. Nejvyšší správní soud konstatoval, že vada řízení před městským soudem spočívající ve vyloučení těchto částí správního spisu z nahlížení mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí městského soudu o věci samé.

Na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu, kterým je Městský soud v Praze vázán dle § 110 odst. 1 s. ř. s., soud proto opětovně přistoupil k projednání žaloby a pro tyto účely v duchu závěrů Nejvyššího správního soudu byl připraven poskytnout žalobci a jeho právnímu zástupci i seznámení se s podklady obsaženými v utajované části spisu. Národní bezpečnostní úřad však v mezidobí sám odtajnil převážnou část podkladového materiálu a rozsah tohoto odtajnění přdestřel ve svém přípisu o postoupení spisového materiálu ze dne 16.3.2010. Z tohoto přehledu odtajnění soud porovnal, že odtajněné dokumenty jsou těmi, z nichž soud vycházel a že obsahují ty skutkové okolnosti, které byly významné pro rozhodování soudu. S těmito dokumenty obsaženými zejména v příloze (nově č. 1 a 3), zahrnujícími i listinu o závazku spolupráce s Československou zpravodajskou službou ze dne 11.12.1984 a prohlášení mlčenlivosti ze dne 27.11.1984, jakož i záznamy schůzek se žalobcem, se žalobce seznámil, toto seznámení při jednání u soudu potvrdil a k nim se vyjadřoval.

Při jednání před soudem bylo podle § 133 zák. č. 412/2005 Sb. zrušeno rozhodnutí předsedkyně senátu č. j. 9Ca173/2005-47 o oddělení části spisu tehdejších příloh 2 a 4 ze zaslaného spisového materiálu v rozsahu příloh 1 - 6, tj. spisového materiálu platného a takto označeného do rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 21.11.2007. Následně soud projednal žalobu při odtajnění spisů na základě postoupení spisového materiálu ze dne 16.3.2010, a to v rozsahu písemností, které byly odtajněny.

Žalobce trval na návrhu na provedení dokazování znaleckým posudkem ohledně pravosti podpisu žalobce v dokumentech, které jsou podklady řízení, a dále potvrdil, že se právní zástupce žalobce i žalobce seznámili s obsahem těchto odtajněných materiálů a že těmito materiály není třeba provádět dokazování a lze z nich vycházet jako z podkladů správního řízení.

Žalobce k závazku spolupráce uvedl, že jde o věci, které se staly před dvaceti lety a jsou tak dávno, že si lze špatně pamatovat některé události, nicméně je toho názoru, že

závazek ke spolupráci a jiné listiny tomu obdobné se nepodepisují tak často, aby by si to nepamatoval. Pokud je jeho podpis na 3-4 dokumentech, pak by si to jistě pamatoval. Uvádí, že s výjimkou druhé prověrky se nikdy předtím neorientoval v tom, jak je organizována zpravodajská služba, zda zpravodajská zpráva patří pod Generální štáb a jak je vlastně vojenské zpravodajství organizováno. K podpisu na některých listinách na prohlášení a na závazku dále uvedl, že jeho podpisem nejsou opatřeny listiny, které se týkají příjmu určité finanční částky. Žalobce popřel, že by podpisy na těchto listinách byly pravé a uvedl, že buď jde o napodobeninu nebo o využití podpisu žalobce na těchto listinách. Proto navrhl znalecké zkoumání pravosti tohoto podpisu.

Zástupkyně žalovaného k návrhu důkazu znalcem uvedla, že, že určovat pravost podpisu není předmětem tohoto řízení, takové zjišťování se provádí v řízení o ochraně osobnosti a poukázala na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č.j.9As 68/2008-101, v němž Nejvyšší správní soud konstatoval, že přezkoumání pravosti podkladů správního řízení nepřislouží ani NBÚ ani soudu ve správním soudnictví.

K dalším podkladům řízení, které neobsahují podpis žalobce a které zaznamenávají schůzky se zpravodajskou službou, žalobce uvedl, že si nebyl nikdy vědom, s kým jedná, na zastupitelském úřadu byly takové poměry, že lidé z ČR se tam znali, scházeli se pravidelně po dobu pěti let, trávili víkendy, různé společné akce, vypomáhali si navzájem a pokud jde o pracovní záležitosti, mohl mít setkání s různými osobami, ale bez vědomí toho, že se tak stýká s členy zpravodajské služby, nebo s osobami, které do této služby patřily. Pokud bylo jednáno, tak vždy na bilaterální úrovni, schůzky se konaly pravidelně pracovní a vůbec nevěděl, že by o nich byly sepsovány nějaké záznamy. K dotazu soudu uvedl, že si nevzpomíná na schůzky, které by se uskutečnily na území tehdejšího Československa v restauracích Svornost a na rohu ulice Jugoslávských partyzánů v Praze 6. Je možné, že byl účasten jednání v nějaké restauraci, ovšem na tyto věci již nevzpomíná. Právní zástupce k tomu uvedl, že se domnívá, že uvedené restaurace ani v Praze 6 neexistovaly, tedy zpochybňuje místa těchto schůzek tak jak jsou zaznamenána ve správním spise.

Zástupkyně žalovaného k vyjádření nevědomosti žalobce o spolupráci se zpravodajskou službou poukázala na to, že tuto spolupráci prokazuje závazek podepsaný žalobcem.

K dotazu soudu, z jakého důvodu mohly orgány zpravodajské služby vytvářet doklady na žalobce, žalobce uvedl, že je samozřejmě možné, že vytěžovaly některé informace z jeho činnosti, a to i ve vztahu k tajným dokumentům, s nimiž nakládaly bez vědomí žalobce, a pokud toto interně využívaly, tak musely založit určitou kartu a musely vykazat kontakty se žalobcem. Domnívá se, že tyto doklady vytvářely proto, aby evidovaly žalobce pro užívání informací. Žalobce dále upozornil na pochybnost vyplývající z toho, že ke zproštění mlčenlivosti žalobce došlo v roce 2005 vojenským zpravodajstvím, avšak dne 11.12.1984 měl být podepsán závazek s Československou zpravodajskou službou. K tomu zástupkyně NBÚ uvádí, že Vojenské zpravodajství je nástupnickou organizací Československé zpravodajské služby. K časovému sledu dokumentace žalobce dodává, že teprve až z odtajněných materiálů zjistil, že měl dvě krycí jména a že v případě vytvoření prvního i druhého krycího jména s tím nebyl nikdy seznámen a ani později.

Soud při jednání rozhodl, že nebude provádět dokazování znaleckým posudkem z oboru písmoznalectví.

Zástupce žalobce navrhl zrušení napadeného rozhodnutí s tím, že správní orgán nedostatečně odůvodnil závěry o bezpečnostním riziku, když vycházel z podpisu závazku spolupráce. Žalobce i když připustil, že s určitými osobami na zastupitelském úřadu zřejmě byl ve styku, nebyl si vědom, co tato osoba za funkci zastávala, všechny osoby měly určité pracovní zařazení, musely spolupracovat, nebylo však zřejmé, zda spolupracovaly jako zpravodajci či agenti. O takovou spolupráci s nimi se nejednalo, listiny o tom nevypovídají,

tyto listiny mohl opatřit kdokoliv, mohl fingovat i spolupráci se žalobcem, právě proto, že musel mít nějaký zdroj informací a tento zdroj o tom vlastně ani nemusel vědět. I podpisy na těchto prohlášeních a listinách mohl umístit kdokoli při vědomí toho, že není možný přezkum těchto podpisů. Žalobce si není vědom ani schůzek, které jsou dokumentovány ve spise, důvod, pro který by se takových schůzek zúčastňoval a místa těchto schůzek ani neexistovala.

Zástupkyně žalovaného setrvala na tom, že u žalobce bylo prokázáno bezpečnostní riziko, že žalobce nelze považovat za spolehlivého a že správní orgán nepřekročil meze správního uvážení.

Soud v tomto řízení znovu vyšel z podkladů správního řízení, tentokrát nově v konfrontaci s vyjádřením žalobce k podkladům řízení a s jeho návrhem na provedení dokazování znaleckým posudkem ohledně pravosti jeho podpisu na listinách. Shledal, že tato vyjádření i návrh důkazu nemůže přinést změnu v posouzení bezpečnostního rizika, než jak se jím soud zabýval v původním řízení a jak o něm správní orgán uvažil ve správním (bezpečnostním) řízení. Soud vzal z podkladů řízení za prokázané, že správní orgán měl při bezpečnostní prověrce k dispozici řadu listin, které zaznamenávají spolupráci žalobce s orgány zpravodajské služby z let 1984 – 1989, a to časově od prohlášení mlčenlivosti ze dne 27.11.1984, získání spolupráce žalobce ze dne 12.12. 1984, a podepsání závazku spolupráce ze dne 11.12.1984, přes řadu schůzek se žalobcem zaznamenaných dne 30.5.1985 (konaných ve dnech 25.4 a 19.5. na zastupitelském úřadu), dne 19.1.1986 (konaných ve dnech 10.11 a 9.12 1985 a 6.1.1986 na zastupitelském úřadu), dne 25.7.1986 (konané v restauraci Svornost v Dejvicích), dne 9.12.1987 (konané dne 3.12.1997 v restauraci na rohu ul. Jugoslávských partyzánů a Lotyšské v Praze 6) až po ukončení spolupráce dne 6.2.1989. Uvedené záznamy dokumentují jak osobní údaje žalobce, tak i průběh získávací akce s tím, že žalobce byl obeznámen se získáním jeho osoby ke spolupráci a vyžádal si čas na rozmyšlenou. Po tomto čase projevil ochotu spolupracovat za podmínky projednání a odsouhlasení konkrétního rozsahu spolupráce, což bylo vtěleno i jako podmínka do podepsaného závazku. Schůzky dokumentují splněné informační úkoly. Dokumentace schůzek v restauraci Svornost obsahuje záznam konkrétně získávaných informací o poměrech v Alžírsku s hodnocením vymezeného, žalobcem odsouhlaseného a dále se nerozšiřujícího rozsahu spolupráce. Schůzka byla zkrácena z rodinných důvodů žalobce a žalobci byla předána finanční odměna. Na záznamu z dne 12.12.1984 (při získávání žalobce) je rukopisně učiněna poznámka o pochybnosti získávacího orgánu, zda je spolupráce se žalobcem na místě, je-li z jeho strany podmiňována a bylo-li by nutné jej vždy přesvědčovat na každý úkol. Poznámka pokračuje v hodnocení: „nestavět reakci typu jako odpovědný přístup, spíše asi půjde o vychytralý přístup“.

Oproti uvedeným záznamům svědčícím o vědomosti o typu kontaktů a zapojení žalobce do těchto kontaktů, žalobce po odtajnění relevantních dokumentů neuvedl žádné pádné a přesvědčivé skutečnosti, které by vyvrátily závěr správního orgánu o nedůvěryhodném počínání žalobce (popření uvedených kontaktů) při uvádění informací požadovaných při bezpečnostní prověrce. Tím, co žalobce uvedl a vysvětlil, se nepodařilo vyvrátit pochybnosti vyvozené ze soustředěných podkladových materiálů. Žalobce neuvedl nic podstatného než, že si na věci nastalé před tolika lety nelze dobře pamatovat, a konkrétně se nevyjádřil ani k případným odlišnostem jeho podpisu na listinách (uvedl, že jde o napodobeninu či využití jeho podpisu). Pouze uváděl, že se na zastupitelském úřadu v Alžírsku stýkal s mnoha lidmi a v rámci těchto styků mohlo dojít k získávání informací zpravodajskou službou, aniž by on o tom sám věděl. K podstatným okolnostem, které se měly stát na území ČR – k zaznamenaným individuálním schůzkám v restauracích neuvedl nic vysvětlujícího, jen popíral, že by takové restaurace na území Praze 6 v té době existovaly.

Oproti tomu dle názoru soudu hlavní důkazní síla podkladových materiálů spočívá v tom, že nejde o listiny, z nichž by vyplýval jejich nahodilý vznik (založení, vyhotovení), nýbrž, že jde o časově posloupnou dokumentaci od stvrzení slibu mlčenlivosti, sepsání spolupráce až po styky a dialogy žalobce s osobou, která tyto styky s pravidelností zaznamenávala včetně poznatků nejen o alžírských poměrech, ale i o konkrétním chování žalobce a jeho přístupu ke spolupráci na jednotlivých schůzkách. Tyto listiny tak svým obsahem nesvědčí o jejich vyhotovení toliko pro účely výkazů a evidence osoby, od níž jsou čerpány informace, bez vědomí této osoby. Není totiž logicky posouditelné, proč by zpravodajský orgán vyhotovoval dokumentaci na osobu, která se určitým, dá se vyhodnotit, že opatrným a spíše liknavým způsobem k této spolupráci stavěla a s níž se tato spolupráce odvíjela za určitých podmínek. To je patrné ze záznamů o rozmyšlení žalobce, kladení si podmínek, zkracování schůzky a z postřehu zaznamenaného zpravodajským orgánem, že v případě žalobce nepůjde o zcela odpovědně přistupující typ ke spolupráci. To také nasvědčuje tomu, že žalobce pravděpodobně nebyl tím, který by k takové spolupráci aktivně a velmi zaujatě a přesvědčivě přistupoval, spíše se jeví jako ten, který si kladl určité podmínky či hledal únik od takové zátěže. Takové záznamy napovídají spíše možnostem a častému chování osob, které se v té době ocitly ve významných funkcích, že totiž žalobce ve svém postavení a v intencích politického tlaku té doby pravděpodobně nemohl bez obavy o ztrátu svého postavení takovou spolupráci otevřeně odmítnout.

Uvedené proto navozuje úsudek, že opatřené materiály zaznamenávají spíše skutečný stav věci a, není pravděpodobné, že by orgán zpravodajské služby vyhotovoval záznamy tak vymyšleného obsahu, do kterého by zahrnoval i úvahy o spíše ne zcela vstřícných postojích žalobce ke spolupráci, stručně řečeno, jaký účel by měly takto vymyšlené postřehy. Soud proto považuje za prokázané, že existují materiály s tak četnými a dlouhodobými záznamy, že bylo v možnostech i ve vědomí žalobce, aby tyto styky v bezpečnostním dotazníku a při bezpečnostním pohovoru uvedl. Pokud toto neučinil a informace o svých stycích neuvedl, správní orgán proto ve svém správním uvážení o existenci bezpečnostního rizika založeném na zhodnocení informační nedůvěryhodnosti a nespolehlivosti žalobce nevybočil z mezí logického usuzování.

Z uvedených důvodů soud neshledal nezbytnost provedení dokazování znaleckým posudkem z oboru písmoznalectví ohledně podpisu žalobce na některých listinách. Žalobce sám neuvedl žádný podnětný návod k takovému posudku, neboť sám neuvedl žádné odchylky, které by odlišovaly podpis na listinách oproti podpisu žalobce. Co je však podstatné, je to, že závěr znaleckého posudku by učinil závěr o skutkové okolnosti, jejíž dokazování (stejně tak jako o místech zaznamenaných schůzek) nemá v bezpečnostním řízení před NBÚ i v přezkumném řízení před správním soudem své místo. Předmětem přezkumu je zákonnost správní úvahy správního orgánu založené na dokumentech a poznatcích, které k prověřované osobě má. To je v souladu i s judikaturou Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 6.8.2009, č.j. 9 As 68/2008-101, v němž tento soud vyslovil, že v řízení o vydání osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi je rozhodnutí správního orgánu výsledkem posouzení a vyhodnocení podkladů ve vztahu k event. možnosti existence bezpečnostního rizika. Nejvyšší správní soud zhodnotil, že úkolem NBÚ proto již není poskytnuté podklady od jednotlivých subjektů přezkoumávat, neboť takováto činnost by byla v rozporu s pravomocí orgánu NBÚ a otázka posouzení pravosti podkladů nemůže být ani předmětem řízení před správními soudy. Správní soud může toliko přezkoumávat, zda skutečnosti podstatné pro rozhodnutí jsou obsahem správního spisu a závěry z toho vyvozené nejsou v rozporu se zákonem. Nemůže však přezkoumávat, zda jsou zmíněné dokumenty a v nich obsažené

informace pravé a pravdivé. Proto ani návrh žalobce na provedení důkazu znaleckým posudkem k ověření podpisu, pokud jde o pravost podpisu na vázacím aktu, není případný.

Městský soud v Praze také v souladu s uvedeným rozhodnutím Nejvyššího správního soudu uvádí, že pojem bezpečnostního rizika je nutno vykládat tak, že shromážděné podklady se vyhodnocují ve vztahu k eventuální možnosti bezpečnostního rizika, což znamená, že pro závěr o bezpečnostní nespolehlivosti postačuje již samotné podezření z existence bezpečnostních rizik. V nyní projednávané věci neshledal žalovaný stěžovatele osobou bezpečnostně spolehlivou a nevydal mu proto osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi pro stupeň utajení „Tajné“. Bezpečnostní riziko shledal žalovaný u stěžovatele v jeho jednání, které spočívalo v uvádění neúplných a nepravdivých informací v bezpečnostním dotazníku a při bezpečnostním pohovoru o jeho předchozí spolupráci se zpravodajskou službou, a tím porušení povinnosti stanovené v zákoně o ochraně utajovaných skutečností, podle kterého je navrhovaná osoba povinna v podkladových materiálech uvádět úplné a pravdivé údaje. Městský soud v Praze se v souzené věci s takovým názorem ztotožnil, neboť má za to, že skutečnosti zjištěné z listin obsažených ve správním spise odůvodňují závěr o existenci bezpečnostního rizika ve smyslu ust. § 23 odst. 2 písm. d) zákona č. 148/1998 Sb. u žalobce.

Na základě všech shora uvedených skutečností a úvah Městský soud v Praze dospěl k závěru, že nejsou dány důvody ke zrušení napadeného rozhodnutí a proto podanou žalobu podle § 78 odst. 7 s.ř.s. jako nedůvodnou zamítl.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobce neměl ve věci úspěch, soud jí proto nepřiznal náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost za podmínek uvedených v ustanovení § 102 a násl. s.ř.s., a to ve lhůtě do dvou týdnů po doručení tohoto rozsudku. Kasační stížnost se podává u Městského soudu v Praze, rozhodovat o ní přísluší Nejvyššímu správnímu soudu.

V Praze dne 12. listopadu 2010

JUDr. Naděžda Řeháková
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
I. Vodehnalová